

Andreja Ahčin, Biotehniški center Naklo – Srednja šola

POTI PROFESIONALNEGA RAZVOJA STROKOVNIH DELAVCEV V SREDNJI ŠOLI BIOTEHNIŠKEGA CENTRA NAKLO

UVOD

Učitelji se v času študija dobro pripravijo na predmetno področje, ki ga želijo poučevati. Izhajam iz te predpostavke in pri tem posebej poudarjam željo – ravno zato, ker razumem, da učitelj želi področje ne le spoznati, temveč o njem tudi poučevati in ob tem navduševati. Potem pa se učitelj sreča z realno pedagoško prakso, s svojim prvim razredom. Sama ne bom nikoli pozabila odprtih oči, ki so vse hkrati strmele vame in me vprašujoče gledale. Takšni so bili prvi začetki in kasneje ...

V času lastnega šolanja smo se srečali z odličnimi učitelji in učiteljki, ki nam niso pustili sledi in katere smo tudi pozabili. Če izhajamo iz tega spoznanja, vemo, da je pomembno, da k sodelovanju povabimo učitelje, ki bodo znali pustiti sledi. Pri sprejemanju novih sodelavcev je zato zelo pomembno, kakšen pogled ima kandidat na svoj poklic in na razvoj le-tega. Pomembno je tudi, kako vidi svoje predmetno področje, kako gleda na dijake in kako jih želi navduševati.

Kakšna izobraževanja imajo na voljo učitelji? Ponujajo jih katalogi nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Nekaterih izobraževanj se učitelji tudi redno udeležujejo. V večjem obsegu so pokrita predmetna področja, nekaj pa je tudi pedagoško-didaktičnih tem s primeri prakse. Povsem napačno bi bilo pričakovati, da le tovrstna oblika učenja daje zagotovilo za profesionalno spremembo pri učiteljih. In tudi učiteljeva samoiniciativa ne zadostuje za razvoj na metodološko-didaktičnem področju.

PREGLED VSEBIN NADALJNJEGA IZOBRAŽEVANJA IN USPOSABLJANJA V SREDNJI ŠOLI V BIOTEHNIŠKEM CENTRU NAKLO

Na kratko bom poskušala povzeti našo šolsko prakso profesionalnega razvoja, ki temelji na izbirljivosti, podpiranju novosti in odpiranju le-teh ter na povabilu vsem zaposlenim. Nekaj tem začrtamo tudi z letnim delovnim načrtom. Za uvod sem pogledala lanski seznam skupnih izobraževanj, ki so obsegala naslednja področja:

Vloga mentorja; Europass; Kompetence pri zaposlovanju; Integracija Karierne mape v učne vsebine: poslovno komuniciranje, tuji jeziki, projektni dnevi
Predstavitev različnih učnih situacij, primerov dobrih praks
Predstavitev in praktična izvedba ukrepov za varstvo pri delu
Predstavitev najpomembnejših kompetenc v izobraževanju, pomen avtentičnih situacij oz. učnih situacij ob podpori učitelja
Vpeljevanje medpredmetne kompetence učenje učenja ter organizacija in usmerjanje lastnega učenja (aktivna delavnica)
Predstavitev in uporabnost bralnih strategij pri poučevanju (aktivna delavnica)
Ogled filma in primeri priprav na učno situacijo, izdelava učne situacije
Dve usposabljanji za aktivno uporabo računalniškega programa (delavnica)*

* Imen programov ne navajam.

Učitelji so se individualno izobraževali tudi na naslednjih področjih:

Posvet o poklicnem in strokovnem izobraževanju
Zaključna konferenca usposabljanja strokovnih delavcev
Ocenjevanje pisnega dela izpita iz slovenščine na poklicni maturi
Gledališki tečaj
Ocenjevanje pisnega dela izpita iz slovenščine
BRATI2
Interna mikrobiološka kontrola, hitro in enostavno

Študijska skupina za področje mikrobiologije (seminar)
Promoting social inclusion and gender equality in ...
Informatika je tudi znanost
Usposabljanje za zunanje ocenjevalce iz sociologije
Izobraževanje za zunanje ocenjevalce na maturi
Mladi in podjetni
Izobraževanje učiteljev slovenščine v gimnazijskem programu

Izobraževanje za ocenjevalca na poklicni maturi
2. stopnja pedagoškega študija angleščine
Strokovno srečanje Fizika v srednji šoli
Izobraževanje zunanjih ocenjevalcev za fiziko
2. izobraževanje učiteljev slovenščine v gimnazijskem programu
Moderacija navodil za POM
Kako integrirati gibalno ovirane dijake ter dijake ...
Posodobitev pouka na OŠ in SŠ
Učenje učenja
Novosti v gimnazijah
Novosti pri spremenjenem učnem načrtu v gimnazijah
Gozdna pedagogika
Usposabljanje zunanjih ocenjevalcev
Izbirna ekskurzija v Berlin
Usposabljanje za popravljanje mature
Uporaba programa ...*
Študijska skupina za mikrobiologijo
Obnovljivi viri in kmetijstvo (tematska konferenca)
Sporazumevanje v slovenskem jeziku (konferenca)
Zagovor doktorske disertacije
Interna mikrobiološka kontrola, hitro in enostavno
Izdelek oziroma storitev in zagovor na poklicni maturi
Fiziologija prehrane
Študijska skupina slaščičarstvo
Surovine v slaščičarstvu
Fiziologija presnove
Posvet na temo možgani
Razvojni projekt »Učenje učenja«
Posvet tajnikov PM in SM
Mikrobiologija
Fiziologija prehrane
Seminar iz geštalt pedagogike
Spoznajmo biotsko pestrost z interaktivnimi določevalnimi ključi
Joj, moj glas
Spletna klepetalnica
Izobraževanje predavateljev tečaja varnega dela
Teacher dilemmas: how to set goals for and evaluate
Usposabljanje učiteljev naravoslovja v srednjih šolah
Kristalografija in mi
Izobraževanje za člane projektnega tima za Učenje učenja
Seminar za zunanje ocenjevalce splošne mature

* Imen programov ne navajam.

Ob preletu tem vidimo, da je nekaj tudi zelo individualnih interesov, ki pa so v skladu z usmeritvami razvoja centra. Nekatera so vezana na prednostne pedagoške cilje, ki smo si jih zastavili, npr. učenje učenja, učno-bralne strategije, kompetence, spodbujanje osebnega in kariernega razvoja dijakov. Na drugi strani pa so tudi izobraževanja, vezana na stroko, kar odpira razvoj strokovnih področij.

Tudi letos je naš načrt zasnovan v takšno smer. Izbrali smo nekaj tematik, ki jih bomo skupaj prediskutirali, nekaj pa bo namenjenih krogu zainteresiranih sodelavcev.

Še vedno ostaja vprašanje, ali omenjene oblike podpirajo profesionalni razvoj učiteljev. Menim, da lahko, nikakor pa ne zadostujejo kot edini motor za razvoj. Pri teh izobraževanjih je treba ločiti tudi predavanja in aktivne delavnice, ki udeležencem omogočajo aktivno vlogo.

VPRAŠALA SEM SVOJE SODELAVCE

Učitelji so mi odgovorili, da se največ in najraje učijo na naslednje načine:

»Upamo se učiti na napakah.« (T. F.)

»Največ sem se naučila, ko sem se spet postavila v vlogo dijaka – tako se znam poistovetiti z njimi, saj se nam drugače prehitro zgodi, da ta občutek – biti dijak – pozabimo.« (D. R.)

»Največ se učitelji naučimo na napakah, na lastni izkušnji, s tem, ko smo dani v učne situacije, ko ustvarjamo in izvajamo projekte in ne nazadnje – drug od drugega.« (M. V.)

»Največ se naučimo ob interpretaciji in v nadaljnji diskusiji z dijaki.« (U. B.)

»Pri nas so učitelji povabljeni v konkretne situacije in so zelo aktivni tudi zunaj razreda. V tem procesu zagotovo naredijo samorefleksijo o svoji praksi. Spodbujamo izmenjave primerov dobrih praks.« (M. R.)

»Največ sem se še vedno naučila od sodelavk – z izmenjavo naših praks, z razpravo, z izmenjavo našega dela. Mlade sodelavke prinašajo nove, sveže metodologije, ki jih rada preizkušam. Učitelji smo povabljeni v veliko aktivnih oblik dela zunaj razreda.« (S. S.)

»Učitelj se največ nauči, ko gre ven iz razreda.« (S. S.)

OKOLJA, KI JIH ORGANIZIRAMO IN RAZVIJAMO ZA PROFESIONALNI RAZVOJ UČITELJA IN NAŠE ŠOLSKE PRAKSE

Temeljne usmeritve delovanja in izobraževanja smo razvili na podlagi opazovanja in spremljave lastne prakse ter načrtnim delom. Definiramo jih v razvojnem načrtu šole. Operativno ga izvajamo vsako šolsko leto tudi z novimi aktivnimi oblikami. Temeljna metoda dela je akcijsko raziskovanje na različnih ravneh. Tako imamo v srednji šoli v obdobju 2013–2018 usmeritve oblikovane v sedmih temeljnih stebrih dela:

1. steber – skrb za osebnostni in karierni razvoj mladostnikov: skupno šolsko ravnanje, delo z nadarjenimi dijaki in dijaki s posebnimi potrebami, timski sestanki za individualizirane programe, izmenjave dijakov, karierne mape

2. steber – poudarek na vključevanju ključnih kompetenc v izvedbene kurikule: medpredmetno povezovanje, izmenjave učiteljev in delodajalcev, kreiranje strokovnih ekskurzij, timsko delo

3. steber – poudarek na razvoju poklicnih kompetenc: študijske skupine, povezovanje z delodajalci, spodbujanje k aktivnemu beleženju in pisanju o lastnih praksah, izdajanje revij, pisanje učbenikov

4. steber – klima in spodbujanje človeškega in strokovnega potenciala sodelavcev: tematske konference, aktivne delavnice z aktualnimi temami, tekmovanja in predhodne priprave, projektno delo (projektne dnevi), letni razgovori – letna poročila, mentorstva sodelavcem, dijakom

5. steber – organizacija in vodenje: skupno načrtovanje in izvajanje dela, svetovanje, raziskovalne dejavnosti, organizacije in koordinacije, timsko načrtovanje, porazdeljeno vodenje, krepitev vlog in odgovornosti posameznih organizatorjev, koordinatorjev, vodij itd., organizacijske strukture, ki razvijajo aktivna/realna učna okolja, festival o učenju in učitelju z mednarodno udeležbo

6. steber – od tradicionalnih vrednot do novih izzivov: inovacijski projekti, akcijsko raziskovanje, sistem kakovosti, dobrodelne aktivnosti, trajnostno ravnanje, graditev in prenos tradicije, praznovanja

7. steber – mednarodna odprtost kot podlaga za uresničevanje zastavljenih ciljev: evropske delavnice,

seminarji, moduli, mednarodni projekti, mednarodna srečanja, odpiranje lokalnemu in širšemu svetu, partnerstva, organiziranje izobraževanj za druge pomembne deležnike našega prostora, podpora formalnega in neformalnega izobraževanja.

V eni povedi – gre za **omogočanje aktivnih strokovnih vlog zunaj razreda.**

Vse organizacijske oblike, ki omogočajo in podpirajo profesionalni razvoj učitelja, je težko zaobjeti v en prispevek, zato bom tokrat na kratko predstavila le pet oblik:

1. Spodbujanje in razvijanje projektnega dela pri dijakih
2. Mednarodno delovanje
3. Festival primerov dobrih praks »Ko učim, gradim«
4. Delo z nadarjenimi dijaki
5. Izmenjave dijakov

SPodbujanje in razvijanje projektnega dela pri dijakih

Od leta 2006/2007 dalje dvakrat v šolskem letu izvajamo projektno delo. Organiziramo dva posebna dneva, ko se posvetimo tej metodi dela. V ospredju so izbirnost, inovativnost, kreativnost, komunikacijske spretnosti, IKT-kompetence itd.

Vsi učitelji pripravijo predloge aktivnih aplikativnih tem, na katere se dijaki prijavljajo prek spleta. Učitelj pri takem delu stopi iz svojih individualnih okvirjev, se povezuje s kolegi in se dogovarja, načrtuje ... Vse te procese kasneje tudi prenaša na dijake. V nadaljevanju prikazujem nekaj izsekov iz analize, ki jo vsakokrat opravimo in jo vedno tudi predstavimo, saj nam služi za nadaljnje načrtovanje.

	2011 november 2011 v anketi je sodelovalo 439 dijakov in 46 učiteljev	2012 oktober 2012	2013 marec 2013	2014 marec 2014
Prednosti projektnega dela	<ul style="list-style-type: none"> • dijakom je všeč, ker so prosti, nekateri dijaki uživajo na PD • sodelovanje med dijaki • druženje dijakov iz različnih oddelkov • spoznavanje dijakov na drugačen način • učenje nastopanja • ustvarjalnost in skupinsko delo • dijaki spoznajo različne teme • terensko delo z dijaki 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprta skupina, mešane skupine • razgibanost, nov, drugačen pristop • velika motivacija za delo • sproščeno delo dijakov • zainteresirani dijaki so dobro delali, vendar so jih pri tem motili nezainteresirani dijaki • dijaki se lahko spoznajo z vsebinami, za katere med poukom ni časa 	<ul style="list-style-type: none"> • dijaki spoznajo nekaj novega • dijaki se povezujejo medrazredno • vzpostavijo se drugačni odnosi • projektni način razmišljanja • sproščeno delo, ustvarjalnost • realizacija ur pri predmetu in možnost za delo, ki ga pri pouku ne moremo izpeljati 	<ul style="list-style-type: none"> • nove teme • heterogene skupine glede na socializacijo dijakov različnih programov • dijaki imajo možnost udeležbe na delavnicah, ki jih organizirajo zunanji sodelavci • ustrezno izbran čas pred zaključevanjem ocen

	2011 november 2011 v anketi je sodelovalo 439 dijakov in 46 učiteljev	2012 oktober 2012	2013 marec 2013	2014 marec 2014
	<ul style="list-style-type: none"> • delo po skupinah – drugačen način dela • možnost medpredmetnega povezovanja • različni programi – ista rdeča nit • spoznavanje drugih poklicev • obdelava izbirnih tem, ki jih ni v učnem načrtu • dijaki si lahko izberejo temo, ki jih zares zanima • vnema, izvirnost, raziskovanje 	<ul style="list-style-type: none"> • obravnavanje problema na bolj kompleksen način z znanim ciljem • projektno delo, timsko delo • lastna ideja, proste roke, pretežno zainteresirani dijaki, sproščeno vzdušje • razgibano delo, dijaki izražajo svoje ideje • majhne skupine 	<ul style="list-style-type: none"> • medpredmetno povezovanje • dijake spoznamo na drug način • delo v majhnih skupinah • veliko novih zamisli • ožji izbor dijakov • lahko se bolj posvetiš določeni temi • velika motivacija dijakov • dijaki imajo različne spretnosti • dijaki so mogoče malo bolj zainteresirani za delo, »pouk« • fokusirana skupina 	<ul style="list-style-type: none"> • spoznavanje dijakov še na drugih področjih delovanja • veliko zanimanje dijakov za delo v delavnici, navadijo se
Slabosti projektne dela	<ul style="list-style-type: none"> • prevelike skupine, dijaki se dolgočasijo, mešane skupine • odpadejo štirje dnevi pouka • različne spretnosti in znanja dijakov • neprekinjeno delo, dijakom po štirih urah pade motivacija • nepoznana sposobnost dijakov v skupini • ideje iščejo samo učitelji, dijaki niso vključeni v načrtovanje • nehomogena skupina • premalo računalnikov, kljub naročenemu • za dijake to ni pouk, ne jemljejo dela resno • ne vidim slabosti • nezainteresiranost dijakov za delo (tistih, ki se pozno prijavijo in ni več veliko izbire) • dijake je treba zelo motivirati in zelo spodbujati, ni samoiniciative • premalo tem za dijake (fante) • vsi dijaki ne sodelujejo v enaki meri 	<ul style="list-style-type: none"> • pozno obveščanje mentorja o delavnicah • dijaki, ki so imeli zaprto delavnico • prevelike skupine • nezainteresirani dijaki • ideje išče samo mentor • predstavitev v športni dvorani – prevelike skupine • izguba rednih ur pouka • ocenjevanje • heterogene skupine • preveč dijakov, ki niso imeli kam, ker so se prepozno prijavili • učiteljem zmanjkuje idej za izvedbo • premalo časa za predstavitev • dijaki si včasih predstavljajo kaj drugega • en dan preveč • ni ustreznih materialnih pogojev • padalci, ki »pasejo« dolgčas • preveč sproščeno • ideje si lahko sposodijo od drugih • težko zaposliti vse dijake • imeli smo en računalnik, potrebovali bi dva • učitelj ima veliko več dela kot ob rednem pouku 	<ul style="list-style-type: none"> • projektno delo je namenjeno le nekaterim dijakom • dijaki ne morejo prostovoljno izbirati delavnic • delavnice bi se morale nanašati na neko skupno temo, da bi bili dijaki še bolj povezani med seboj • manjka realizacija ur • prekratka predstavitev 	<ul style="list-style-type: none"> • projektne dni skrajšajmo na en dan • prevelike skupine • podrt šolski ritem • projekti so bolj podobni srečanjem

	2011 november 2011 v anketi je sodelovalo 439 dijakov in 46 učiteljev	2012 oktober 2012	2013 marec 2013	2014 marec 2014
Slabosti projektne dela		<ul style="list-style-type: none"> • premalo časa za ustrezne predstavitve dela • nezanimanje nekaterih dijakov • dovolj bi bilo dva dni na leto • premalo časa, ideje se lahko oblikujejo na daljši rok • neheterogene skupine • dijaki dela ne jemljejo resno – za dijake so to prosti dnevi • težko je dijake dva dni motivirati 		
Sporočila organizatorju	<ul style="list-style-type: none"> • skupna rdeča nit, npr. jabolko, voda ... (izpeljava pri rednih urah pouka) • krajše predstavitve skupine, manj časa za delavnice, naj vsi vidijo, kaj se dela na drugih delavnicah • evalvacija je bila boljšana, ne med delavnico • enodnevne delavnice vsak dan, za različne dijake v četrtek in petek; dijaki se tako lahko preizkusijo na različnih delavnicah • razmislek: kaj storiti z dijaki, ki pridejo na projektno delo brez idej, pripravljenosti za delo • več možnosti, da dijaki delajo za računalnikom • projektni dnevi so odlična ideja, saj res dopuščajo ogromno umetniške svobode • veselim se naslednjih • dovolj je enkrat na leto • projektno delo v večji meri poteka uspešno, dijaki samostojno iščejo rešitve za dane probleme in se tako učijo novih stvari 	<ul style="list-style-type: none"> • ni povezanosti med delavnicami • predlog: ena tema za vse delavnice – obravnavati isto temo na različne načine • dijaki si želijo, da bi delavnice lahko bolj svobodno izbirali • več skupin in bolj stroge omejitve, kjer je to potrebno • predstavitve šesto šolsko uro 	<ul style="list-style-type: none"> • bi bilo mogoče bolje, da se določi glavna tema, ki bi jo pri vsakem predmetu predelali s svojega stališča • brez predstavitev (vsi ne vidijo predstavitev vseh skupin) 	<ul style="list-style-type: none"> • zadovoljen z dijaki, ki so polni idej • vse OK • bilo je poučno

Iz leta v leto so učitelji bolj pogumni, vedno več se povezujejo, bolj so odprti drug do drugega in do dijakov. V tem delu je zagotovo zabeležen napredek v procesnem razmišljanju učiteljev.

MEDNARODNO DELOVANJE

V zadnjih letih smo načrtno povečali in razširili mednarodno dejavnost. Na tem področju se zelo tesno povezujemo s projektno pisarno, ki je ustanovljena v okviru našega MIC-a (Medpodjetniškega izobraževalnega centra). Ob tesnem sodelovanju naših učiteljev (ki razvijajo in dajejo pobude za vsebinski del mednarodnih projektov, kjer sodelujejo dijaki in učitelji) in sodelavcev projektne pisarne (ki poskrbijo za administrativni del projekta) dajemo pobude in razvijamo posamezna področja. Tako vsakomur omogočimo, da deluje na področju, kjer je najboljši. Rezultat so uspešno pridobljeni in izvedeni mednarodni projekti. Največja dodana vrednost pa seveda tiči v pridobljenem človeškem kapitalu. Vsako leto se več učiteljev odloči sodelovati in tako pridobivati dodatne kompetence, izkušnje, poglede. Z izmenjav izkušenj in zanimivih praks prihajajo domov in bogatijo naš skupni prostor. Vsako izmenjavo tudi predstavijo in tako poskrbijo za prenos vtisov, izkušenj, predlogov med dijaki in sodelavci.

Na kratko predstavljam, kaj so sodelavci ob evalvacijah zapisali o svojem pridobljenem znanju, veščinah in pogledu:

1. primer: »V času izvajanja prakse sem pridobila in izboljšala strokovna znanja, vodenje projektov, znanje angleščine, izboljšala sem tudi veščine komuniciranja v mednarodnem timu. Področja, ki sem jih spoznavala, in znanja, ki sem jih pridobila, imajo velik potencial za zagotavljanje zelenih delovnih mest.«

2. primer: »Z udeleženci smo problemsko zastavljene naloge reševali skupinsko in se s tem učili reševanja problemov. Metodo dela in pridobljena znanja bova širila med dijake, študente in naše preostale deležnike.«

3. primer: »Prednosti mobilnosti so bile: možnosti spoznavanja novih tehnologij, analiznih metod, pedagoškega pristopa do prenosa znanja, možnost mreženja z učitelji iz tujine, prenos dobrih praks v poučevanju, uporaba inovativnih pristopov pri poučevanju, prenos učnih gradiv in literature, uporaba in izpopolnjevanje znanja tujega jezika. Nova znanja smo razširili med sodelavci, dijaki in študenti.«

Vtisi vseh udeleženi učiteljev in dijakov so pozitivni. Ko se vrnejo domov, s svojim navdušenjem nagovorijo tudi druge dijake in sodelavce. Krog interesentov se tako vsako leto veča, saj je tovrstno usposabljanje oz. izobraževanje prepoznano kot zelo koristno, uporabno, trajno, intenzivno in aplikativno.

FESTIVAL PRIMEROV DOBRIH PRAKS

»KO UČIM, GRADIM«

Festival kot ambasador dobrega učiteljevanja ima namen prepoznati dobrega učitelja in nuditi učna okolja, v katerih bo učenec oziroma dijak imel priložnost učenja v situacijah, ki jih razvija v svojem razredu.

Naslov »Ko učim, gradim« je izbran s posebnim podarkom na gradnji sodelovanja ter prepletanju znanja in inovativnosti pedagoških izkušenj po vertikali, gradnji prihodnosti, saj v času šolanja pomagamo graditi osebnosti, gradimo perspektive ... Učitelji in svetovalci so svoje prakse izbrali in predstavili na naslednjih področjih: medpredmetno povezovanje, delo z otroki in najstniki s posebnimi potrebami, delo z nadarjenimi, svetovalno delo v šoli, izvedba programov v okviru interesnih dejavnosti oz. obveznih izbirnih vsebin, knjižnica kot učno okolje, delovno mesto – učno okolje pri delodajalcu in izmenjave dijakov.

Na drugem festivalu je sodelovalo 38 avtorjev. Prispevke so pripravili učitelji, svetovalci in knjižničarji iz osnovnih in srednjih strokovnih šol ter gimnazij iz Slovenije, Avstrije, Cipra, Hrvaške in Srbije. Aktivno je sodelovalo 10 učiteljev iz našega centra (Ahčin, 2013: 9) in prav v tem se kaže največja dodana vrednost tovrstnega festivala. Pomemben je tudi proces refleksije, ki se zgodi ob aktivni predstavitvi lastne prakse. Dvigujemo vrednost učiteljevega dela in odpiramo dimenzijo POGUMA za uvajanje novosti, saj se z učenjem drug od drugega to lahko zgodi. Učitelja tako tudi podpiramo in mu dajemo priznanje za njegovo delo.

Šolski prostor smo odprli 2. festivalu. Nove ideje pa že nastajajo in se prenašajo v naš šolski vsakdan. 3. festival v čast učitelju in poučevanju »Ko učim, gradim« bo oktobra 2015. Vabljeni.

DELO Z NADARJENIMI DIJAKI

Kako se mentor uči ob delu z nadarjenimi dijaki?

»Učitelj mentor je vizionar, ker vidi večjo sliko izobraževanja in usmerja učence v trajnostno prihodnost. Odgovarja na potrebe svojih učencev in zato je nepogrešljiv v vlogi raziskovalcev tudi pedagoške prakse. Kako usmeriti mlade v raziskovanje? Kako načrtovati delo z mladimi raziskovalci? Kakšna je vloga mentorja pri raziskovanju oz. izdelavi raziskovalne naloge? Skozi proces priprave raziskovalnih nalog učenci nadgrajujejo in dopolnjujejo v šoli pridobljeno znanje, se interesno usmerjajo v različna področja znanosti ter se učijo raziskovalnih metod. Prav tako se učijo kritičnega razmišljanja in inovativnega reševanja problemov. Z uspešnim delom ter ustreznim usmerjanjem mentorjev si utrdijo zaupanje vase, v svoje delo in razmišljanje, ocenijo svoja predvidevanja in spoznanja ter se naučijo jasno in javno izražati svoja mnenja.« (Peternel, 2013: 139)

»Uspehov dijakov na tekmovanjih smo učitelji seveda veseli, vendar pa veliko šteje tudi njihova pripravljenost, da naredijo nekaj več, da se spoprimejo z zahtevnimi nalogami. S tem pridobijo samozavest in nove prijatelje, ki podobno

vrednotijo znanje in trud. Dijaki sami povedo, da so si s pripravami razširili obzorje, dosegli so več, kot so kdaj pričakovali, in ob tem pridobili tudi nove prijatelje. Take priprave na tekmovanje ne izpolnjujejo samo nadarjenih dijakov, ampak dajejo polet tudi učiteljem, ki smo njihovi mentorji.« (Božnar, 2013: 152)

IZMENJAVE DIJAKOV

»Z izmenjavami na obeh straneh meje so se Karavanke zopet malo znižale. Tako tlakujemo posebno vez med mladimi iz šol LFS Ehrental, LFS Drauhofen in BC Naklo. Z globalizacijo se od posameznika pričakuje ne le široko strokovno znanje, ampak še posebej socialne kompetence, znati premagovati ovire.« (Hartweiger, Stroj, 2013: 201)

»Mednarodne izmenjave in projekti so dobrodošla in na naši šoli tudi pogosta praksa, s katero dopolnjujemo redni pouk. Od učitelja terjajo osebni interes za potovanja v tujino, željo po spoznavanju novega, obilo dela pri iskanju partnerjev, pisanju projekta in na koncu tudi osebne odgovornosti do dijakov pri njihovem spremstvu v tujino. Za dijake smo osebno odgovorni 24 ur, za vse prigode in nezgode, kar ni mala niti lahka obremenitev. Ker je to obojestranski interes učiteljev in dijakov, so mednarodne izmenjave in potovanja tista nadgradnja rednega dela pri pouku, ki učiteljevo delo in poslanstvo še bolj osmislijo in ga postavijo na pravo mesto.« (Logar, 2013: 224) »Neki pregovor, ki pravi: »Kdor nikoli ne odide od doma, nikoli ne pride domov.« (Voglauer, 2012: 8), je poudarek, s katerim se zelo strinjam in menim, da je nujno in prav, da mlade spodbujamo in jim omogočamo take življenjske izkušnje. Učitelji mentorji pa skupaj z dijaki rastejo.« (Ahčin, 2013: 9)

PODPORA UČITELJEM PRI NJIHOVEM PROFESIONALNEM RAZVOJU

Učitelje podpiramo s skupnim načrtovanjem in razvojem šolske prakse, z organizacijsko strukturo, ki razmejuje naloge posameznih akterjev, večamo učiteljevo avtonomijo, krepimo vlogo razvojnih timov, programskih učiteljskih zborov, svetovalnih timov in strokovnih aktivov. Podpiramo ga tudi s tem, ko spremljamo njegovo delo, ga znamo pohvaliti in spodbuditi. Pomembno je, da ustvarjamo varen učni prostor za dijake in učitelje. Motiti se, je človeško, zato je pomembno, da se lahko vedno učimo tudi na lastnih napakah ali napakah drugih. To pomeni, da le-te prepoznamo oz. jih znamo sprejeti s pozitivno kritiko. Naj ob tem zapišem citat rimskega filozofa Seneke: *Non vitae, sed scholae discimus* (Ne učimo se iz šole, pač pa iz življenja). Ustvarimo tako šolo, da bo to mogoče. Učitelja podpirajmo tudi pri njegovih pobudah za novosti, za nove in drugačne oblike dela. Te novosti niso enostavne, so pa vedno zanimive in zahtevajo dodatno energijo, pripravljenost, delo, strpnost in pogum.

Zagotovo je nujno odpirati šolski prostor navznoter in navzven, spodbujati sodelovanje med deležniki, le-te vključevati v procese vodenja ter jih pri tem podpirati.

»Pred nami je izziv, kako navdušiti mlade, ohraniti njihovo radovednost in spodbuditi inovativnost. Če želimo odgovoriti na vprašanja prihodnosti, je treba razvijati in omogočati taka učna okolja, kjer bo to mogoče. Kako prenesti taka okolja v šolski prostor?« (Ahčin, 2012: 6)

Šolo gradijo učitelji, ki s svojim zagnanim in vedoželjnim pristopom spodbujajo ta razvoj pri mladini. *Experientia est optima rerum magistra* – Izkušnja je najboljši učitelj.

Ob koncu pa v razmislek: *Preden stopiš v razred, učitelj moj, ali imaš svojo pesem?*

LITERATURA

Ahčin, A. (2012). Festivalu »Ko učim, gradim« na pot. V: *Festival Ko učim, gradim, Zbornik prispevkov*: 1. festival Ko učim, gradim. Strahinj: Biotehniški center Naklo, št. 1, str. 6.

Ahčin, A. (2013). Drugemu Festivalu »Ko učim, gradim« na pot. V: *Festival Ko učim, gradim, Zbornik prispevkov*: 2. festival Ko učim, gradim. Strahinj: Biotehniški center Naklo, št. 2, str. 9.

Božnar, B. (2013). Priprava na tekmovanja kot oblika dela z nadarjenimi. V: *Festival Ko učim, gradim, Zbornik prispevkov*: 2. festival Ko učim, gradim. Strahinj: Biotehniški center Naklo, št. 2, str. 146–152.

Dryden, G., Vos, J. (1999). *Revolucija učenja*. Ljubljana: Educy, str. 7.

Jerala, M. (2010). *Tehnični standardi za pripravo strokovnih člankov v reviji Moje podeželje*. Strahinj: Biotehniški center Naklo.

Logar, M. (2013). Projekt Leonardo: Rezija 2012. V: *Festival Ko učim, gradim, Zbornik prispevkov: 2. festival Ko učim, gradim*. Strahinj: Biotehniški center Naklo, št. 2, str. 219–224.

Peternel, B. (2013). Delo z mladimi raziskovalci. V: *Festival Ko učim, gradim, Zbornik prispevkov: 2. festival Ko učim, gradim*. Strahinj: Biotehniški center Naklo, št. 2, str. 139–145.

Stroj, W., Hartweger, H. (2013). Auf gemeinsamen Pfaden oder lernen voneinander über Grenzen hinweg. V: *Festival Ko učim, gradim, Zbornik prispevkov: 2. festival Ko učim, gradim*. Strahinj: Biotehniški center Naklo, št. 2, str. 203–218.

Voglauer, O. (2012). Izkušnja iz tujine – potencial za razvoj doma. V: *Festival Ko učim, gradim, Zbornik prispevkov: 1. festival Ko učim, gradim*. Strahinj: Biotehniški center Naklo, št. 1, str. 8–9.

Zbornik prispevkov (Elektronski vir). 1. *festival Ko učim, gradim*, Strahinj, 4. oktober 2012. Naklo: Biotehniški center, 2012.

Zbornik prispevkov (Elektronski vir). 2. *festival Ko učim, gradim*, Strahinj, 4. oktober 2013. Naklo: Biotehniški center, 2013.

POVZETEK

Kaj vpliva na učiteljevo delo v razredu? Kaj učitelja motivira pri razvoju lastnega dela? Kdaj spreminja svojo utirjeno prakso? Kako ga lahko pri razvoju podpiramo? Predvsem pa – kje in kako se učijo učitelji? Prispevek na kratko predstavi šolsko prakso, ki jo razvijamo v naši šoli. Poseben izziv nam predstavlja proces, ki se odvija na poti profesionalnega razvoja. Ko mislimo na proces, si predstavljamo učitelja na začetku poklicne poti – kako si najprej ustvari potrebno avtoriteto v razredu in poučuje po vzorcu, večinoma prevzetem od učiteljev, ki jih je spoznal na lastni poti izobraževanja. Nato pa se odmakne od te utirjene prakse in zbere pogum za nove oblike učenja in posledično tudi poučevanja. Kako omenjen proces spodbuditi in takšne premike doseči tudi v ravnanju? Zagotovo je treba procese učenja, razvoja in raziskovanja načrtovati in jih potrpežljivo spodbujati ter spremljati.

Ključne besede: izmenjave izkušenj, načrtovanje izobraževanja, prenos znanja, inovativnost, vedoželjnost, spreminjanje učiteljevega ravnanja, pogum za spremembe

ABSTRACT

What influences teachers' work in the classroom? What motivates teachers to implement their own work? When do teachers change their entrenched practices? How can we support their development? And above all – how and where do teachers learn? This article briefly presents our school practice. Our special challenge is the process that unwinds on the path to professional development. When we think about the process, we imagine teachers at the beginning of their careers – their first steps towards creating authority in the classroom and their patterns of teaching gained mostly by observing their teachers on their own paths of gaining education. However, teachers after a while step away from the entrenched practices and take the courage to try new learning, and therefore, new teaching methods. How to encourage the mentioned processes and attain such shifts in practice? Above all, the processes of learning, developing and researching surely need to be planned, patiently encouraged and observed.

Key words: exchanging experiences, planning education, transfer of knowledge, innovations, thirst for knowledge, changing teacher's practices, courage for changes